

UNITÁRIUS

ÉRTESITŐ

Forr a világ...

Nyár folyamán ismét egy baljóslatú üstökös jelent meg az ég boltozatán, valahol a göncölszekér rúdja közelében. Akik tudós felkészültséggel kutatták és távcsövön át figyelemmel kísérték kimért pályáját, amelyen halálos pontossággal — ime! megjelent, azok csak rendet és törvényszerűséget látnak benne és ezekben a külső jelekben is csak csodálni és imádni tudják az isteni Gondviselést. Az Ő nagysága és szeretete nyilatkozik meg a természet ezer változatában és harmónikus együttműködésében... Csak semmi kapkodás, semmi szeszély, semmi széthúzás; mert ez már a mi földi világunk jellemző vonása. Amit az Isten jókedvében teremtett, mi azt szilaj kedvvel és ellenséges indulattal szétrombolni, megsemmisíteni igyekezünk. Hiába mosolyog reánk az őszi verőfény, mi azt fanyar ábrázattal homályba borítani, eltorzítani készülünk. Azt, ami állandó és uralkodó jelenlét mibennünk és körülöttünk, mint a felsőbbrendű elhivatásnak szentsége, erőszakkal levonjuk a föld gőzkörébe, a látszat folyton változó és megtévesztő birodalmába, reáborítva — olcsó kifogás gyanánt — a mulandóság koldusrongyait.

Mi lenne itt, künn és benn, fönt és alant, ha mind valamennyien olyan pontosak volnánk, mint az a baljóslatú üstökös az ég boltozatán! Ha olyan engedelmesek lennénk az isteni szózatnak, amely szépre, jóra, szintiszta igazra és nemesre szólit mindannyiunkat az ébredő lelkiismeretben! Akkor nem kellene babonás félelemmel

tovább plántálnunk a néphit gyermekes fantáziáját az üstökös felől, amely — úgy vélik — már előre jelzi a kitörni készülő háborus bonyodalmakat. Harc és háború van itt bőven anélkül is, mert a faji és gazdasági érdekhálózat hatalmába kerítette az egész világot: *Bellum omnium contra omnes* — Forr a világ és elszakadva Teremtőjétől, önönmagának és egyik a másnak megrontására tör. A tisztas munká és becsületes hit mintha elvesztette volna a velejáró örök értéknek nemes valutáját. Kinek higyjünk, ha magunkban se hihetünk? Ki uralkodjék felettünk, ha már a jóságos Isten levette a kezét mirőlünk?

Ki itt az Úr? — Krisztus vagy Béliál?!
Józan Miklós.

ÁHITAT

Isteni Szózat.

(Thomas á Kempis, 1379—1471.)

Izrael népe a szent hajdankorban így szólt Mózeshez: „Szólj mihozzánk Temagad és mi meghallgatjuk, valamit mondasz: az Úr pedig ne szóljon mivelünk, mert akkor meghalunk”.

Kérlek Uram ne tudd fel nekik; mert én ugyan Sámuel prófétával alázatosan és őszintén így esedezem: „Szólj, Uram, szólj; mert jól hallja a Te szolgád”.

Nincs szükségem nekem se Mózesre, sem a többi prófétákra. Csak Te, oh Uram, légy velem és szólj hozzám; Te, aki közölted a Te lelkedet a prófétákkal. Mert Te nélkülök is mindenre megtanithatsz engemet; míg ők Nálad nélkül mitsem érnek.

Ok emelt hangon hirdetik az ígét, de élő lelket csak Te adhatsz az ő beszédükbe.

Akármilyen szépen buzdítanak is, nem tudják a szívünket lánggra gyújtani, ha Te, Uram, néma maradsz.

Ők a betűt imádják, de Te megjelented annak igazi értelmét: ők a titkok titkával dicsekednek, de Te, Uram, feltárod a lepecsételt dolgok jelentését!

Ők közlik velünk a Te parancsolataidat, de Te adsz nekünk segédelmet, hogy azokat meg is tarthassuk.

Ők megmutatják az utat, de Te adsz erőt, hogy azon Tehozzád juthassunk.

Ők beérik a külső kegyességgel, de Te, Uram, mélységes bölcseséggel tanítod és megvilágosítod a mi szívünket.

Ők öntöznek, de Te, Uram, adod a gyarapodást.

Az ő szavuk pusztában kiáltó szó, de Te, Uram, megmagyarázol és fölfejtész nekünk mindeneket.

Igy hát Mózesre nincs többé szükségem. Csak Te, szólj velem, oh Isten, egyedülvaló örök Igazság! nehogy elmuljak és hiába éltem légyen, mint aki emésztő tűz helyett beéri csalóka fénysugárral is. Nehogy kárhoztatásomra szolgáljon, hogy hallottam ugyan az ISTENI SZÓZATOT, de azt nem teljesítettem; megismertem, de nem becsültem meg; elhittem, de nem követtem azt.

Szólj, Uram, szólj; mert jól hallja a Te szolgád; hiszen Tenálad van az örökéletnek beszéde.

Szólj hozzám, Uram! Mert ebben van az én lelkemnek egyetlen vigasza. Hadd fordítsa jóra a Te szent ígéd az én gyarló életemet! Miért is legyen a Te nagy nevednek örök dicsőség, tisztesség és hálaadás! Amen.

P. b.

ESZMÉK VILÁGA

Család és nemzet

A család és a nemzet egyénekből áll. A család és nemzet problémája nem más, mint az egyén problémája. Ha az egyes egyének a maguk egyéni problémáját megoldják, ezzel automatikusan megoldják a család és nemzet problémáját is. Nincs külön családi és nemzeti probléma. Miután a család és a nemzet az egyéneken épült fel, egyéni probléma van. S mert az egyes egyének a maguk ezernyi kötöttségét, korlátozottságát, előítéletét, stb., vagyis a maguk egyéni problémáit nem sietnek meg-

oldani, ezen zűrzavaros és megoldatlan egyéni problémák miatt megoldatlan a család és nemzet problémája is.

Legtöbben, akik közügyekkel foglalkoznak, a családot, a nemzetet szeretnék megmenteni, holott ezek a nemzet- és családmentők elsősorban önmagukat kellene megmentésék, az alól a rengeteg kicsinyes, korlát, előítélet, szenvedélyek, stb. alól, amelyek gúzsban tartják egyéniségét, szellemét.

Mi az egyéni élet értelme és célja? Mindenki, aki egy kissé gondolkodik afelett, hogy miért is van a földön, reájön arra, hogy a boldogságot keresi. Szegény ember és gazdag ember egyaránt e földön a boldogságot üzi és hajtja.

Hogyan akarja a legtöbb ember az egyéni élet célját, a boldogságot elérni? Ugy, hogy gondolkozás nélkül éli az élet mindennapi életét. Az emberek többsége az élet igazi értelme és célja felől nem gondolkodik. Ezért az Élet lényeges és lényegtelen, örökkévaló, vagyis állandó és elmúló, elszaladó dolgai között különbséget nem tesz. A legtöbb ember a boldogságot az elmúló, elszaladó, vagyis változó, azaz lényegtelen dolgokhoz köti. Azt hiszi, hogy az élet értelme és célja az örömök hajszolása, szenvedélyek kielégítése, vagyongyűjtés, szerelem, szórakozás, stb. S az emberek nagy része nem veszi észre, hogy ezek múló dolgok, amelyek elhagyják az embert és amelyeknek az elvesztése, vagy az elmaradása csak szomorúságot és szenvedést okoz. Nem veszik észre, hogy ezek az elmúló dolgok az Életnek, vagyis az Istennek a földön csak megnyilvánulási formái, amelyeket fel lehet és fel is kell használni, de nem szabad hozzátapadni. Nem szabad ezekhez a múló dolgokhoz görcsösen ragaszkodni s a boldogságot ezektől várni, mert csak kötöttséget, rabságot és végeredményben szenvedést okoznak.

Az út az egyén és így az emberiség boldogságához: az egy Élet, vagyis az egy Isten értelmének és céljának az egyén által való megértése. Ugy gondolom, ez az unitárius vallás magasztos tanítása is.

Egy Élet van. Ez az egy Élet az Isten, vagyis az Igazság, Tökéletes és végtelen. Az embereknek azt kell megérteniök, hogy ez az egy Élet vagyis egy Isten van mindenkiben. A gonosztevőben épp úgy, mint a legtisztább emberben. Minden lény és tárgy a világegyetemben ennek az egy Életnek csak megnyilvánulási formája. S a lényeges pedig nem a forma, hanem az Élet, az Isten, az Igazság, vagyis a Tökéletesség. Tehát mert minden emberben ugyanaz az egy Élet, egy Isten van, az emberek az egy Isten gyermekei, vagyis Testvérek.

Melyek az egy Élet, az egy Isten megértésének a következményei?

Miután mi emberek valamennyien az egy Életnek, vagy Istennek csak különböző formái vagyunk, de valamennyiünkben ugyanaz

az egy Élet, Isten van, így minden olyan gondolat, érzés, vagy cselekedet, amely embertársiankat sérti, üti és megkárosítja, nemcsak a Testvérünket bántja, nemcsak a Testvérnek okoz szenvedést, hanem mert ugyanazon egy Élet, Isten van bennünk, azt is sérti, annak is szenvedést okoz, aki embertársát bántja. Ezen igazságnál fogva tanították az emberiséget a világ nagy tanítói, mint Buddha Krisztust arra „úgy élj, vagyis úgy gondolkozz, érezz és cselekedjél, hogy embertársadnak útjába még egy szalmaszálát se tégy.“

Miért él az emberiség szörnyű káoszban, háboruskodásban és miért szenved annyit?

Azért, mert hiányzik belőle az Élet, az Isten, ami az Igazság megértése. Az emberiség nagyobb része csak rohan az Élet formái, a vagyon, az élvezet, a fény és pompa megszerzése után, amelyek, mint valami ködképek egyszer eltűnnek, de nem gondolkozik az Élet értelmén és célján. Így nem képes megérteni és mindennapi Életében *megvalósítani* az egy Élet, az egy Isten jelentőségét. Gondolkozás nélkül hisz egy Istenben, aki az Égben van, mert így tanították, vagy így olvasta. De nem érti meg, hogy az egy Isten ő benne és embertársaiban is ugyanaz és megvan. Az emberek többségében az egy Élet, az egy Isten értelmének és jelentőségének a megértése helyett, a hit foglal helyet. A hit pedig, megértés nélkül egy mankó. Aki csak hiszi az egy Életet, az Istent, de nem érti meg annak cselekedeteit mindennapi Életében, nem az egy Élet, nem az egy Isten, vagyis az Igazság és a Tökéletesség irányítja, hanem mankón jár. Mások véleménye irányítja az ilyen ember cselekedeteit.

Mi az egy Élet, az egy Isten megértésének az eszköze?

A tapasztalás és az intelligencia. Az intelligencia nem jelent egyet az értelmi képzettséggel, a tudományossággal, vagy a társadalmi ügyességgel és jártassággal. Az intelligenciát nem lehet könyvekből megtanulni, sem prédikációkból. Az igazi intelligenciát a tapasztalás és a szenvedés árán szerzi meg mindenki. Látjuk, hogy diplomás, képzett értelmű emberek között is mennyi a szélhámós, a csaló és a bűnöző vagyis a tudatlan ember. Az intelligencia az *értelemnek és a szívnek egyforma* kiművelését jelenti, midőn sem az értelem, sem a szív külön-külön nem szaladnak előre, vagy nem maradnak hátra, hanem harmonikusan, egymás mellett haladnak. *Az értelemnek és a szívnek a harmoniája az igazi intelligencia.*

Ha valakinek a gondolkozását, az érzéseit és a cselekedeteit az ész és a szív harmoniája irányítja, akkor cselekszik intelligens emberhez méltóan és akkor halad az egy Élet, az egy Isten megértése felé. Tehát, aki meg akarja érteni azt, hogy egy az Élet, egy az Isten, vagyis mi valamennyien Testvérek vagyunk egymással, annak az értelmét és a szívét egyformán és harmonikusan kell kiművelnie, hogy minden

cselekedete az értelmével és a szívével harmoniában legyen?

Mire vezetett az egy Isten, az egy Élet meg nem értése?

Arra, hogy az emberiség az egy Isten, az egy Élet miként való imádását és tisztelését tartotta lényegesnek, ahelyett, hogy az egy Istennek, az egy Életnek, vagyis a testvériségnek megfelelő módon élt és cselekedett volna.

Nem az egy Istent, az egy Életet tartották fontosnak, hanem az arról alkotott hitet. Ennek következtében különböző hitek, vallások, egyházak és szekták keletkeztek, amelyek a maguk számára kisajátították az egy Istent, az egy Életet. A maguk fölfogása szerint az Istent, a Végtelent dogmákba foglalták, korlátok közé szorították. Ez által pedig elparcellázták az egy Életet, az egy Istent, s aki nem úgy dicsérte az Istent, vagy nem úgy imádta, mint ők, azt kiközösítették. Vagyis éket vertek ember és ember, testvér és testvér közé. Az egy Isten gyermekeit a formák miatt szembe állították egymással, testvér és testvér közé elválasztó vonalat húztak. Az Élet, az Isten megnyilvánulási formája lett a lényeg, az egy Élet, az egy Isten helyett.

Az egy Élet, az egy Isten, vagyis a testvériség meg nem értése az emberek nagyrészt farizeussá tette és helytelen utakon járókká. Igen sok ember leborul az egy Isten előtt, aki az Égben van. Ez kényelmes, mert az égben levő Isten távol van. De nem látja meg ugyanazt az Istent az embertársában, mert ez közel van és ennek embertársában való meglátása kényelmetlen. Ezért embertársát éppen úgy támadja az égbeli Isten imádása után, mintha abban az Isten nem lakoznék és mintha nem volna testvére.

Az egy Élet, az egy Isten, vagyis a Testvériség meg nem értése az oka annak, hogy a legtöbb ember cselekedetében a tökéletesség és tisztaság helyét, a kapzsiság, az irigység, az önzés és vagyon harácsolás foglalja el. Már pedig az egy Élet, vagyis a testvériség meg nem értésének okából származó helytelen cselekedetek nem egyebek, mint az egy Életnek, az Istennek, ami az Igazság és a Tökéletesség megcsúfolása és elárulása. S mert minden emberben, tehát a helytelenül cselekvőkben is ugyanaz az egy Isten van, a helytelen cselekedet nyomában járó szenvedés épp úgy éri őt is, mint azt, akivel szemben helytelenül cselekedett.

Mi tehát az egyén s az egyvénekből álló családok és nemzet boldogságának az útja?

A tapasztalások, szenvedések s a tudás árán szerzett *megértés*. Megérteni azt, hogy egy az Élet, vagyis egy az Isten. Megérteni azt, hogy ugyanaz az egy Isten, vagy Élet van minden emberben, szegényben és gazdagban, gonosztevőben és tiszta emberben egyaránt. Tehát megérteni azt, hogy minden ember az egy Életnek, az egy Istennek csak különböző hajtása, formája, vagyis egyek és testvérek va-

gyunk. Megérteni, hogy minden ütés, melyet embertársunkra mérünk, minden szenvedés, amelyet embertársainknak okozunk, az egy Isten, és az édes testvér ellen intézett ütés és okozott szenvedés. S mert egyek vagyunk, minden ütés és minden szenvedés a bennünk levő egy Istent, egy Életet, vagyis bennünket is ér. S mert az emberek többsége ezt *nem tudja* és *nem érti*, ezért követnek el *tudatlanságuknál* és megértés hiányából helytelen és gonosz cselekedeteket. Ezért vallom én azt, hogy a helytelen és gonosz cselekedeték elkövetőit nemcsak megtorlás útján kell büntetni, hanem a tudás, a megértés hozzásegítése által az önkéntes, helyes cselekedetekre kell vezetni.

Mit jelent az egy Élet, az egy Isten, vagyis az igazi testvériség megértése az emberiség számára?

Azt, hogy *az ember* minden gondolatát, minden érzését és minden cselekedetét, *a nap minden percében* és órájában úgy fogja irányítani, hogy *szeme* előtt állandóan az egy Élet, az egy Isten, az Örökkévalóság, az Igazság, a Tökéletesség lebegjen. A megértő ember minden cselekedeténél azt fogja szem előtt tartani, hogy valamennyien egyek vagyunk. Kerülni fog minden olyan cselekvést, amely embertársának, vagyis testvéreinek az útjába egy szalmaszálát is tenne keresztbe. Vagyis megvalósulna az egy Élet törvénye, az igazi testvériség, amelyet a legtöbb ember csak jelszónak használ, csak a száján hord, de nem éli.

A megértés arra képesíti az embert, hogy gondolat és érzés világából, valamint cselekedeteiből fokozatosan, de biztosan kiküszöbölje az önzést, az irigységet, a kapzsiságot, amelyek ma szörnyű rabszolgaságban tartják az embert és az Én háttérbe szorításával a testvériség jegyében tisztán és önzetlenül gondolkozzék, érezzen és cselekedjék. Az ilyen egyén erős, hatalmas és boldog. A megértő egyén tiszta és önzetlen cselekedetei embertársainak példaképül fog szolgálni. Minden beszéd helyett a cselekedet fogja követésre bírni az embereket.

A mai család és nemzet a zűrzavaros, káotikus, meg nem értő egyének tömegéből áll, s mert az egyén tudatlanságából és meg nem értéséből sok szenvedés hárul az egyénre, így a családok és a nemzet élete is káotikus, zűrzavaros és szenvedésteljes.

A magyar ifjak és lányok zöme az egy Isten és testvériség megértése hiányában nem tud családot alapítani. A már meglevő családok legtöbbször egyenlenség, széthúzás dúl, a nemzet súlyos szenvedések és megpróbáltatások alatt nyög.

Politikusok, egyházak, tanárok és tanítók felismerték a család, a nemzet válságát. Családvédelmi és nemzetvédelmi intézkedéseket sürgetnek és tesznek.

Nem veszik azonban észre, hogy a család és nemzet szenvedésének és bajainak gyökere annak a megértésnek a hiánya, hogy egy az Élet, egy az Isten s hogy a bennünk levő egy

Istennél fogva testvérek vagyunk. Testvériség helyett, aki bírja-marja elv uralkodik. A testvér megrabolja a testvért, s ezért a mindennapi kenyérért is vadállatokhoz hasonló közelharc folyik. Tehát a Csonkahaza határain belül is úgy kell berendezni a társadalmat és az állami életet, hogy ne legyenek édes testvérek és mostoha testvérek, hanem csak testvérek.

Nem veszik észre és nem akarják megérteni, hogy az Isten bölcsesége a földet, ezt a terített asztalt, nemcsak egyesek számára adta, hanem mindenki számára, aki dolgozni akar és dolgozni tud.

A család és nemzet védelmét hirdető nem veszik észre, hogy az egy Élet, az egy Isten, vagyis a testvériség törvényével ellenkezik az, hogy egyesek az Isten adta földi javakból oly nagy darabot kanyarítsanak le a maguk számára, amely őket és hozzá tartozó leszármazottait évszázadokra biztosítja, míg testvéreik zömét ezáltal örök szegénységre és a szegénységgel járó szenvedések tömegére kárhoztatják.

Pedig csak egy pillantás Csonkahazánk társadalmi, gazdasági berendezkedésére, elegendő volna annak meglátására, hogy a 10.000 számra menő és házasodni nem tudó állás nélküli fiaink és lányaink, munka nélkül lévő földmunkásaink nem az isteni Igazság és bölcsesség hiányából nyomorognak, hanem az isteni törvényeket meg nem értő és mellőző emberek önzéséből és kapzsiságából.

Az Isten megadta minden ember számára, aki megszületik a két dolgozó kezét, az értelmet és megadta a munka színterét, a földet. Ha tehát az emberek 100.000-i még sem tudnak álláshoz és munkához jutni, a hiba az egy Istent, az egy Életet, a testvériséget meg nem értő emberek által teremtett társadalmi és gazdasági berendezésben van.

Mi az igazi útja a család és nemzet védelmének?

Erőteljes családokat és erőteljes nemzetet csak dolgozó és erőteljes egyének alkothatnak. Ezért minden embernek, aki megértette, hogy mit jelent az egy Élet, az egy Isten, a testvériség, megalkuvás nélkül és bátran harcolnia és küzdenie kell minden igazságtalanság ellen, amely beleütközik az egy Istent, az egy Élet, vagyis az Igazság örök törvényébe. Harcolnia és küzdenie kell minden igazságtalanság ellen, amely testvér és testvér között különbséget tesz és egyik testvért a másik rovására megkárosítja. Aki megértette az egy Élet törvényét és azt, hogy valamennyien testvérek vagyunk, nem alkudhatik meg ezzel az igazsággal. Nem alkudhatik meg sem azért, hogy érvényesüljön, hogy álláshoz jusson, hogy vagyont szerezzen. Mert ha az ilyen ember az érvényesüléséért megalkuszik az igazsággal, megalkuszik meggyőződésével, a bennelakozó egy Istent, egy Életet, az Örökkévalóságot árulja el. S mert a legtöbb ember elesítíja meggyőződését és azért, hogy érvényesüljön,

megtagadja a benne levő belső hangot, az egy Istent, ezért halad olyan lassú lépésekkel elő a társadalom és a nemzet fejlődése, erősödése.

Az igazságtalanság ellen sem fegyverrel, sem az erőszak bármely formájával harcolni nem lehet. Csakis a megértéssel. Csakis annak a megértésével, hogy egyek vagyunk és minden igazságtalanság mindenkinek egyformán szenvedést okoz. A harácsolónak, a kapzsinak, a nagy vagyonokat gyűjtőknek, rabszolgaságot ad. Ezek foglyai az összeharácsolt vagyonnak. Állandóan reszketnek, hogy megtarthassák kincseiket, vagyonukat. Egész életük egy szorongás, egy félelem, hogy elveszítik javaikat. A nincstelenség, a szegények, a javakból való kizártság, a nyomorúság kínjait élük át és éfeletti keserőségükben lelküket és értelmüket a harag és a gyűlölet tölti el azokkal szemben, akik őket a megélhetés lehetőségéből kizárták. Az Isten törvényeinek, a testvériség megtagadásának a következménye egy állandó társadalmi és szociális feszültség, amely forradalmi kirobbanásokban jelentkezik, s annyi vért és szomorúságot okoz az emberiségnek.

Ezért az igazi család- és nemzetvédelem annak a megértése, hogy egy Isten gyermekei, vagyis testvérek vagyunk. Ezt a testvériséget pedig keresztül kell vinni társadalmi, gazdasági és állami berendezkedésünkben is.

Dénes István dr.

BESZÁMOLÓ

Doktorrá avatás a szegedi egyetemen

Történelmi multjához méltó esemény színhelye volt szeptember 14-én a szegedi Ferenc József Tudományegyetem aulája. A magyar ember természetéhez tartozik az, hogy nem marad adósa senkinek, aki vele szemben jóindulatot mutat. Háláját mindenkivel szemben illően lerója. Így tett a szegedi egyetem is. A legnagyobbat adta, amit adhatott, azoknak, akik a magyar kisebbségek védelmére keltek és nemzetünk igazságának szolgálatába állottak.

Az, hogy a rektori székben Isten jóvoltából épp egy unitárius ember, dr. Gelei József ült, unitárius egyháztörténelmünk szempontjából marad emlékezetes. Az a tény pedig, hogy az avatás szertartását, mint a filozófiai kar dékánja, egy Szent Benedek rendi barát végezte és annak módja, ahogyan azt végezte, a magyar történelem lapjára kívánkozik. A Szent Benedek-rendi barát lelki emelkedettsége, mellyel mint a filozófiai kar ezidei dékánja az unitárius lelkész díszdoktorrá avatását a szegedi egyetemen most végezte, az igaz keresztény testvérszeretetre és a jó hazafiságra adott szép példát az egész magyar társadalomnak.

Az avatáson a kormányt, Fülei Szánthó

Endre dr. min. tanácsos, a külügyminisztériumot báró Villani Lajos követségi tanácsos, a magyarországi unitárius egyházat Józán Miklós püspöki vikárius képviselte.

Sok szó esett, már arról, hogy vajjon mi lehet az oka annak, hogy a külföld vezető emberei közül egyre többen szállnak síkra az elnyomott magyar kisebbségek érdekében s állnak a magyar ügy szolgálatába. Az avatás ünnepén tartott beszédében dr. Lathrop ezt is megmondta. Az igazságos Istenbe vetett hite indította cselekvésre. Lehetetlen, — mondotta — hogy valaki, aki őszintén hisz az igazságos

Dr. JOHN H. LATHROP,
amerikai unitárius lelkész

Istenben, az erőszakkal elnyomottak jajkiáltását meg ne hallja és a magyar ügy segítségére ne siessen. A hívő ember ezt belső lelki kényszerből, kategorikus imperativusra cselekszi. Beszédjét, melyben a vallás szerepének fontosságát fejtegette az egyetem és a társadalom érdekében a népes közönség s a közönség sorában szerzetesek, katolikus, református, lutheránus és unitárius lelkészek tapsolták meg ujjongó örömmel. Tisztelete jeléül az előkelő közönség felállással üdvözölte a szónokot. Mi volt a nagy hatás titka? Egyszerű! Mindenki megérezte, hogy egy az Isten, egy a hit, egy a vallás is mindenki szívében, csak a kifejezési formák, ritusok és egyházak, melyek lényegében nem fontosak, különböznek egymástól. Egy előkelő közéleti férfiú ült közelemben. Felekezetére nézve római katolikus. Az unitárius lelkész beszédének hatása alatt könny tolult szemébe.

Az avatás ünnepén a magyar asszonyok nevében egy rózsacsokrot és egy babér koszorút nyújtottak át dr. Lathropnak. A csokrot hála jeléül azért, hogy Zulawskyné, Kossuth Emilia sírját a brooklyni unitárius temetőben kegyelettel gondozza; a babér koszorút azért, hogy vigye azt magával és helyezze a sírra.

Az eset mögött egy megható történet húzódik meg. Kossuth Lajosnak, amint tudjuk, három nővére volt: Zulawskyné, Kossuth Emilia, Meszlényiné, Kossuth Zsuzsanna, Ruttkayné, Kossuth Lujza. A szabadságharc után az osztrák kormány őket is üldözőbe fogta, Meszlényinét börtönbe is vetette. Viktória angol királyné közbelépésére azonban 1853-ban megkegyeltek nekik és engedélyt kaptak arra, hogy édesanyjukkal együtt száműzött fivérük, Kossuth Lajos után mehessenek, aki őket Angliába várta. Édesanyjuk azonban útközben, Brüsszelben meghalt. Nagy viszontagságok után jutott ki a három nővér végre Amerikába. Meszlényiné itt egy hónap múlva, 1853 július 19-én meghalt. Négy fiú gyermeke maradt hátra. Mind a négyen vitézül harcoltak az amerikai polgárháborúban. Három közülük elesett, a negyedik ezredesi rangra emelkedett. Zulawskyné Kossuth Emilia 1860 június hó 29-én halt meg Brooklynban. A brooklyni unitárius temetőben van eltemetve. Temetése alkalmával a gyászszertartást dr. Lathrop elődje, Robert Longfellow unitárius lelkész, a nagy költő, Henry Longfellow fivére végezte. Betegsége idején maga a nagy költő is gyakran meglátogatta. Temetésén azonban már nem tudott megjelenni. A gyászbeszéd alkalmára azonban egy megható verset írt, amelyet a ravatal mellett felolvastak. Sírkövén ezt a felírást találtam angol nyelven: „Vándor, ha majd hazatérsz, mikor Magyarország szabad lesz, vidd poraim magaddal, mert a szívem mindig ott van.“ — „Állították száműzött társai, kik életében szerették, halálában gyászolják.“

A drága porok még mindig a brooklyni unitárius temetőben vannak. A Kerepesi-temető Kossuth mauzoleumába kívánkoznak. A sírra addig is a brooklyni unitáriusok piros-fehér virágot hintenek zöld levéllel. Ez is egyik érdeme Lathrop barátunknak, kit a szegedi egyetem szeptember hó 14-én megható ünnepek keretében avatott díszdoktorrá.

Dr. Csiki Gábor.

KÜLFÖLD

Oxfordi ifjúsági konferencia

A *Leyden International Bureau* folyó év július 29—augusztus 2. napjain tartotta az angliai Oxfordban, a nagy nemzetközi konferenciát megelőzően az unitárius ifjúság világkonferenciáját, melyen nyolc nemzet képviselőjében a világ különböző részeiről közel kétszázan gyűltek össze.

A *Manchester College* szép díszterme, az Arlosh Hall volt a tanácskozások színhelye, melyhez az intézet szép kertje, az oxfordi egyetemi város ragyogó szépsége nyújtott minden tekintetben méltó keretet. A szép és érdekes előadások közül megemlíthetjük *Ward* amerikai kongregacionalista lelkész: „A kereszténység felhívása a világhoz“, *Holt* oxfordi egyetemi tanár: „Szabadelvű keresztény vallásosságunk forrásai“, *dr. van Holk* leydeni egyetemi tanár: „Változó erkölcsök“, *dr. Buri* berni egyetemi tanár: „Az egyház és az állam“ előadásait. A béke problémáit *Hersey* amerikai kongregacionalista és *McLachlan* angol unitárius lelkész fejtegették. Az ifjúsági szervezet jövőjét tárgyaló problémákat *dr. Hall* szövetségi elnök, *Heering* holland remonstráns és *Brigham* amerikai unitárius lelkész ismertették.

A vasárnap délutáni ünnepi istentiszteleten a szolgálatot *Ferencz József* egyesületi tb. elnök látta el. *Nagy Sándor* pedig a nemzetközi unitárius énekeskönyvbe felvett egyetlen magyar énekünket: „Téged kereslek könnyeimben“ adta elő.

A kongresszus elhatározta, hogy jövőévi tanácskozásait Magyarországon tartja. Imponáló volt, hogy a két beérkezett meghívás közül a magyart fogadták el 150 szavazattal 5—10 szavazat ellenében. Mégis tekintettel a Nemzetközi Társulat más elgondolásaira és terveire, melyek a jövő évben Hollandiában kívánják egybegyűjteni a világ unitárius fiatalosságát, magyarországi látogatásukat későbbi időpontra halasztották.

A tisztújítások során elnök: *Carter* angol unitárius lelkész, titkár *Heering* holland remonstráns lelkész lett. A szövetségi folyóirat szerkesztője pedig körünkben is megfordult *McLachlan* angol unitárius lelkész. A négytagú elnöki tanács tagjai *Ferencz József*, *Lewis* amerikai unitárius, *Cheatham* angol unitárius, *dr. Novák* cseh nemzeti egyházi lelkészek lettek.

A konferencián számos magyar unitárius kiküldött is résztvett. Erdélyi testvéreink közül jelen voltak: Csifó N. László, Kővári Jakab lelkészek, Erdő János, Nagy Zoltán lelkészjelöltek, Bedő Boriska, Szánthó Vilma angliai tanulmányúton levő lelkészek és az ugyanott tanuló Kiss Viola. A magyarországi unitáriusság részéről a Brassai Egyesület képviselőjében Bardócz Vilmos elnök és Nagy Sándor.

A konferenciával kapcsolatosan legyen szabad megemlítenünk az alábbiakat. Ez a gyűlés valóban a barátság és a szeretet jegyében folyt le. Az egyes kiküldöttek nemesak a beszélgetések, hanem a tárgyalások során is feltétlen megbecsülést érdemlő őszinteséggel mondták el véleményüket és állásfoglalásukat még olyan problémákban is, melyeknek felfektetésétől egymás érzékenységének megsértése elkerülésére az idősebbek konferenciája fázni

szokott. Mint külön érdekességet és az ifjúság megbecsülését jelentő dolgot meg kell említenünk azt a tényt, hogy *dr. van Holk* szövetségi alelnök, látva ezt az igazán baráti és őszinte hangot, indíttatva érezte magát arra, hogy azokat a problémákat, melyeket az öregek konferenciája is csak zárt ülésben tárgyalt, az ifjúság elnöki tanácsán ismertesse.

Élményekben és tapasztalatokban meggazdagodva, azzal a megnyugtató és felemelő érzéssel tértünk haza, hogy ez a hatalmas ifjúsereg bizonyosságát adta annak, hogy a mindennapi szürke gondokon felülemelkedve, békeségben egymás mellett, valami közös felsőbbrendű cél hozott minket össze. Tudatában voltunk annak, hogy majdan mi leszünk hivatva arra, hogy ennek a mai zűrzavaros világnak sokszínű areulátát szebbé és emberiebbé varázsoljuk. Valóban megkapó módon tettünk bizonyosságot arról, hogy az összefogásban, a szövetségben rejlik az erő, és ha összefogunk, szeretjük és megértjük egymást, akkor tudjuk csak igazán az Isten akaratát munkálni és az Ő országát építeni ezen a földön.

Bardócz Vilmos.

LEÁNYEGYLETI MUNKA

Magyarkuti emlékeim

A hajó lassítva szeli a Duna hullámain, figyelmeztet, hogy utunk céljához értünk.

Mindenütt jókedv uralkodik, de mégis amikor széjjel nézünk, egy pillanatra elül a vidámság, szorongás s mégis gyönyörű érzés vesz rajtunk erőt. Mintha otthon járnék. Mint ha láthatatlan titkos alkotó erő szép Erdélyországunk egy darabkáját helyezte volna Magyarkútra. A nagy hegy, miként a Hargita, álmos egykedvűséggel néz le a lábánál gyors ütemben élő falueskára. Körül vadregényes hegyek emelik magasra fejüket, mintha féltőn figyelnék kedvesüket: a falut, s táborunkat, az unitárius nyaralót. A kis patak, mint ölelő kar folydogál táborunk mellett, s esacsogva mesél a mi hazánkról, a mi várunkról és az ott folyó munkáról.

A napi programmunkban, mintha mindig ott éltünk volna, mintha csak hosszú távollét után tértünk volna vissza, oly hamar beleilleszkedtünk.

Munkánk felüdítő és szeretetteljes volt.

Minden reggel dicsőséges fényel körül övezett nemzeti lobogóval, a Hiszekegy hangjai mellett emelkedett a magasba, hogy hirdesse a sötét magyar éjszakát lassan-lassan átörö hajnalsugár kévét, s jelt adjon a napi munkánk megkezdésére.

Kiesiny táborunkban nyüzsgő élet folyt. Délelőtt jókedvvel végeztük a mindannyiunkra kiosztott munkát. Majd ebéd után boldog szeretettel kezdtünk a legkedvesebb napi teendőnkhez, az urasztali terítő készítéséhez. Belé-

hímeztük szívünk és székelységünk minden érzékét, hogy ha majd elkészül, hirdesse az egyesületbe tömörült lányok unitárius, székely lelkét. Mintegy figyelmeztesse társainkat, hogy egyesült erővel, szerető szívvel és lélekkel többet, jobb munkát végezhetünk.

Este felé sétálgattunk, s a zajos fővárosi rohanó életből kiszabadulva szívtuk magunkba az üde levegőt.

Vacsora után elkészítettük a tábortüzet, majd ezt meggyújtva körülültük, egymás között kieserítettük gondolatainkat. Terveztük a most még láthatatlan jövődőt, mely talán, — ki tudja előre azt — egyiknek boldog, a másiknak szomorú és sivár lesz. Majd lelkes vezetőnk, a mi kedves és mindannyiunk által szeretett Mária nénink gyönyörű gitárjátékát hallgattuk, — édes-bús székely nótákat énekelve.

Célunkat elértük. Nyaralásunk szórakozás és munka között telt el. Szeretet uralkodott az egész táborban. A szeretet ma a mostohák során sinylődik, de mi éreztük a szeretetet. A megtisztító, megbocsátó, összeölelő és felemelő szeretetet, amelyet Jézus példázott. A keresztény szeretet, melyet Isten adott a világnak, karácsony éjszakáján. S a szeretetet, a barátságot ápolva, napi munkánk befejezésekor imádkoztunk. Imádkoztunk és szeretettel tettük meg oly szép kötelességünket, de megtesszük akkor is, ha fekete lesz kenyérünk és nem lesz ünneplő ruhánk. Imádságunkkal és munkánkcal felgyújtjuk a nagy magyar tereken lobogó kiesike tüzeket, egy hatalmas tüztengerré, s ebből a lángból juttatunk azoknak, akiknek ajkán elfolytották a magyar nótaszót, akiknek még imádkozni sem szabad magyarul. Ezzel a tüsszel üzenjük nekik: Ti, akik ott a papírrongyokon megvont határokon túl várjátok a magyar feltámadást, ne veszítsétek el hiteteket, reménységeteket a szebb, a boldogabb magyar jövődében, hiszen mi, akik itt maradtunk a megessonkított határokon belül, imádságunkkal és gyenge kezünk munkájával, de nagy szeretettel értetek is küzdünk, s küzdeni fogunk dacos akarattal, a nagy feltámadás reményében.

Décsi Anna.

ERDÉLY

Kadács két templomot épít

Az Unitárius Értesítő f. évi 5. számában „Kadácsból levél érkezett“ címmel kis hír jelent meg. A levél kadácsi testvéreinknek azt a kérését tolmácsolta, elsősorban onnan elszármazott atyáinkfiához, hogy a 11 év óta használhatatlan állapotban levő kiskadácsi Imaház újjraépítésében segítségükre jöjjenek.

Szeptemberben vendégünk volt a kadácsi egyházközség lelkésze: Lőrinczi László, aki ne-jével és szüleivel pár hetet töltött az ország

különböző helyein. Szomorú véletlen folytán ő végezte a gyászszolgálatot Csutak Ferenc, Kadácsból származott testvérünk koporsójánál. Szept. 19-én istentiszteletünkön lelkészi szolgálatot végzett és keresztelt a Misszió Ház templomában. Mindkét alkalom a testvérszívek könnyes, de felemelő találkozója volt, melyen kadácsi és általában nyikómenti híveink tömegesen jelentek meg.

Lelkész testvérünktől tudtuk meg, hogy a teher, melyet kadácsi testvéreink maroknyi serege vállalt: kettős. Nemesak Kiskadácsi Imaházukat készülnek újraépíteni, hanem erejüket felülmúló áldozattal fogtak hozzá Nagykadácsban lévő, 1937-ben 100 éves fennállását ünneplő templomuk megújításához is.

Felhasználjuk ez alkalmat arra is, hogy tolmácsoljuk kadácsi atyánkfiai testvéri köszönetét azokhoz, akik templomaik építésében buzgó szívvel részt vállaltak. Névsoruk és adományaik a következők: Mátéffy Domokos 100 P. Csutak Ferenc temetése lelkészi szolgálatának megváltása, mint Ferencz József lelkész adománya: 15 P. Györfi Zsuzsanna 2 P. Bajesy Istvánné 10 P. Bartalis Ákos és családja 10 P. Dimény Lajos 10 P. László János 2 P. Ujvári László 2 P. Nagyné Marosi Zsuzsanna 2.50 P. Nagy Lajos 2.50 P. özv. Raduly Jánosné 5 P. Szalay Lajosné, Marosi Ilka 3 P. Nagy A. 2 P. Dr. Borbély András 1 P. Jakabfy Domokos a Sófalvi Balázsné nevére 1 P. Fehérné Gotthárd Mária 2 P. Fehér Ferenc, a Gotthárd M. fia 2 P. Gotthárd Lajos 5 P. Csutak Ferenc (néhai) gyűjtése: Csutak Ferenc 5 P. Gotthárd Mózes a Csutak Márta férje 5 P. Gábor Dénesné Marosi Borbála 1.50 P. Gábor Mihály, siklói 0.50 P. Dr. Csiki Gábor 100 lei (3 P). A Misszió Ház templomában tartott szept. 19-i istentisztelet perselypénze 15 P. Összesen: 207 P.

Azokkal, akik két templomuk építésében kadácsi testvéreinket segíteni óhajtják, közöljük, hogy a kiskadácsi imaház javára szánt adományait: Marossy Ferenc Budapest X., Pongrác-út 17. E/3. ép. I. em. 21. (Hivatal: Igazságügy min.); a nagykadácsi templom javára szántakat: Bartalis Ákos Budapest, XIV., Róna-u. 213. II. 4. címre szíveskedjenek eljuttatni. Az adományokat lelkészi hivatalunk is szívesen közvetíti.

Lőrinczi László.

HIREK

Lecturis Salutem! Az „Unitárius Értesítő” mai számától kezdve e sorok írója vette át a felelős szerkesztői és felelős kiadói munkát a Kébli Tanács legutolsó ülése határozatából, amely szomorúan vette tudomásul, hogy dr. Iván László lelkész szerkesztő betegsége miatt megvált a lap szerkesztésétől. A tanácsülés felkérte József Miklós püspöki vikáriust, lapunk alapítóját, hogy alapító szerkesztőként szintén jegyezze lapunkat s vegyen részt annak szellemi irányításában vezércikk írásával.

Az Unitárius Értesítő, mely a csonkaországi unitáriusság egyetlen rendszeresen megjelenő sajtóterméke, a szabad véleménynyilvánításnak, egyház-építő és jövőt kereső munkáknak szócsöve, ahol beszámolunk az eddig végzett munkánk kicsiny és nagy eredményeiről, s ahol utat akarunk mutatni feladataink elvégzéséhez. A felelős szerkesztő személyében történt változás nem jelenti a lap irányának megváltozását, de természetesen az, hogy minden ember lelkiismeretére hallgatna keresi a megoldások felé vezető utat.

Lapunk programja önmagában adva van, ehhez kérem munkatársaink és olvasóink szíves és megértő támogatását.

Ferencz József.

Rádió közvetíti október hó 31-én délelőtt megtartandó Istentiszteletünket a Koháry-utcai templomból. A szolgálatot Barabás István lelkész látja el. Az Istentiszteletet a magyar Rádió Budapest II. állomáson keresztül közvetíti.

Istentiszteletünk időpontját, a Koháry-utcai templomban délelőtt 9 (kilenc) órában állapította meg a legutóbbi rendkívüli Kébli Tanács határozata. Indokolásában megállapította, hogy ez az időpont a tanulói ifjúságnak és a szülőknek egyaránt alkalmasabb. November hó első vasárnapjától, november 7-től kezdve már délelőtt kilenc órakor kezdjük Istentiszteletünket.

Olvasóinkhoz! Lapunk mai számához mindazoknak, akiknek előfizetése lejárt, egy postatakarékpénztári befizetési lapot küldünk szíveskedjenek hátralékos előfizetési díjukat beküldeni. Csak akkor tudjuk unitárius missziói munkánkat elvégezni, ha minden olvasónk önzetlenül támogat törekvéseinkben.

Dunapataj kis unitárius gyülekezete megindító áldozatkészséggel és igazi szívbéli buzgósággal építi templomát és gyülekezeti termét. A szép kis székely stílusú templomnak nem kisebb hivatás jut osztályrészül, mint a Duna-Tisza közén sugározni az unitarizmusnak és Erdélynek szellemét. Szövetségünk kedves erkölcsi kötelességének érzi, hogy a templomépitő testvéreket — szerény anyagi erejétől tellően — támogassa, úgy gondolván, hogy az anyagi segítség látható jele legyen a testvéri összetartozás érzésének. Ebből a célból f. hó 16-án, szombaton délután 6 órai kezdettel templom-estet rendezünk Koháry-utcai templomunkban. A belépőjegyül is szolgáló műsor ára: 1 P. Kapható a Nőszövetség tagjainál, a lelkészi irodán és az est kezdetén a helyszínen. Az Unitárius-Értesítő kedves olvasóit testvéri szeretettel hívjuk és várjuk ebből az alkalomból.

Gyermekistentiszteleteinket október hó 3-án kezdtük meg és Jézus életéből vett rövid elmélkedések lesznek az ideai Istentiszteletek tárgyai. Gyermekistentiszteletet az alábbi helyeken tartunk, s azoknak vezetésére világi testvéreink közül az idén is örömmel jelentkeztek a csoportvezetők: I. Attila-u. gimnázium: Kisbalázs Józsefné, Csiki Eszter, II. Medve-u. polgári iskola: dr. Zsakó Andorné, VI. Gömb-u.

elemi iskola: Derzsi Lili, VIII. Dugonics-u. elemi iskola: Benedek Gyula gyakorló lelkész-növendék, X. Szent László-tér, polgári iskola: Ujváry László, X. Százados-u. polgári iskola: Kálóczy Erzsébet, XIV. Aréna-u. polgári iskola: Nadler Alice, XIV. Telep-u. elemi iskola: Rend Dénes, — pestkörnyékén, Kispesten: Péterffy Gyula, Pestszenterzsébeten: Imreh Ilonka, Rákospalotán: Csáka Dezső. — Kérjük a szülőket, hogy tizennégy éven aluli gyermekeiket, akik a nagy távolság miatt nem tudnak eljutni templomainkba, küldjék el a gyermekistentiszteletre, ahol imádkozni és Istentiszteletet tanítjuk őket.

Értesítjük és ezen az uton is meghívjuk tagjainkat és a *Nőszövetség* munkája iránt érdeklődő testvéreinket rendes évi közgyűlésünkre, melyet f. hó 14-én d. u. 5 órakor tartunk az alábbi tárgysorozattal: 1. Ima. 2. Elnöki megnyitó. 3. Titkári jelentés. 4. Pénztárnoki jelentés. 5. Beszámoló a Percelné Kozma Flóra Leányegyesület 1936. évi működéséről. 6. Tisztújítás. 7. Esetleges indítványok. 8. Záró ima. Saját helyiségünkben: V. Koháry-u. 4. II. lépcső, I. em. A közgyűlést megelőzőleg 4 órakor választmányi ülést tartunk.

Értesítjük tagjainkat, hogy a múlt évben bevezetett munkadélutánokat ebben az esztendőben is megtartjuk és pedig *november 8-tól* kezdődőleg minden hétfőn d. u. 4 órától, saját helyiségünkben (V. Koháry-u. 4. II. lépcső, I. emelet 7.) A Nőszövetség elnöksége.

Rendkívüli kebli tanácsot tartottunk október 8-án, melyet a nevelésügyi és a gazdasági bizottság együttes ülése előzött meg. Két fontos tárgyat utalt ide a rendes Kebli Tanács gyűlés részletes megtárgyalására és állásfoglalásra. A gyűlés határozata alapján a templomok közelében levő gyermekistentiszteleti csoportokat beszüntettük és arra köteleztük a templomok környékén lakó kis gyermekeket is, hogy a rendes Istentiszteleteinken vegyenek részt, ahová szüleikkel együtt el tudnak jönni. A Kebli Tanács továbbá fontos határozatot hozott, amikor arra kötelezi a középfokú iskolák felső osztályaiba járó növendékeket, hogy minden vasárnapon vegyenek részt a lakásukhoz legközelebb eső templomban a rendes Istentiszteleten. — A vallásoktató lelkészeket felhatalmazta a Kebli Tanács, hogy az egyes eseteket figyelembevéve, mindig előzetesen adjanak felmentést a templom látogatása alól a növendékeknek. A szülőket arra kéri a tanácsülés, hogy megértéssel fogadják ezt az intézkedést, mely vallásos nevelésünk elmélyítését és az unitárius öntudat erősítését szolgálja. — A tanácsülés másik tárgya a kántori állás megszervezése. A vagyonkezelő gondnok ismertette azokat az összegeket, melyek jelenleg erre a célra felhasználhatók. A Kebli Tanács elvileg az állás megszervezése mellett foglalt állást, azonban megkeresi azokat a forrásokat is, melyektől erre a célra segílyt remélhet. A kérdést ezen tárgyalások befejezése után tüzi napirendre.

Felhívás! Kedves Unitárius Testvérem! Bizalommal felkérlek, hogy lépj be Te is a Hargitaváralja Jelképes Székely Község kötelekébe. Az erdélyi lelket Dávid Ferenc szelleme teremtette meg, e lélek mentői közül tehát egyetlen unitáriusnak sem szabad hiányozni. A küzdelmes, de lélekemelő multunk kötelez bennünket a hit és lelkiismereti szabadság bölcsőjének, az erdélyi szellemnek, léleknek védelmére és Erdélyben szenvedő véreink segítésére. Mikor erdélyi testvéreink a sepsiszentgyörgyi nagygyűlésükön — *mindenüket kockáztatva* — az elnyomókkal szemben bátran tiltakoztak véreink pusztítása ellen, nekünk itt élőknek *legelemibb* köteletségünk, hogy legalább egy csekély áldozattal mi is siessünk nemzeti ügyünk védelmére. Ezért kérünk, hogy egyházunk lelki és világi vezetőinek példáját követve, — de a lelkiismeret megnyugtatóására is, — lépj be Te is községünk kötelekébe, az *egyedüli* nagy székelyközösségbe és *hozd oda* magaddal ismerőseidet az együttes nemes munkára és évi *csekély* két pengős áldozatra. Ha valaki nem kapott volna személyszerinti meghívót, tegye meg, hogy anélkül is forduljon hozzánk. Legyen ez a néhány sor az Unitárius Értesítő olvasói számára a legmelegebb hívás. Új helyiségünk címe: VII., Károly király-út 1. I. 7. Telefon: 1-340-63. Testvéri üdvözlettel: *Dimény Mózes*, községi bíró, ny. póstafigazgató.

Dávid Ferenc egyeletünk ezévi első felolvasó ülését október hó 22-én, pénteken délután 6 órai kezdettel tartja az Unitárius Misszió Ház templomában IX. Hőgyes Endre-u. 3. sz. alatt. Az estély előadója dr. *Ferenczy Géza* egyházi főgondnok, aki: „Unitárius Irodalmunk Kérdései” címen tart előadást. Felhívjuk erre hiveink figyelmét.

Szabadegyetemi előadásokat rendez a budapesti tudományegyetem és a fővárosi népművelési bizottság s ezeknek sorában vallási kérdéseket is tárgyalnak. Egy-egy problémát egy katolikus és egy protestáns előadó tárgyal tiz előadáson keresztül. A tavalyi évben *Szabó Imre* ref. esperes volt a protestáns előadó, az idén az evangélikus vallásoktatási igazgató dr. *Gaudy László* tart előadásokat: Szabad ember szolga ember címen. A katolikus előadó dr. *Kühár* az eucharisztia lényegével foglalkozik előadásaiban. Jó volna gondolkodni azon, hogy ezen a látogatott előadássorozaton a jövőben mi unitáriusok is sorra kerüljünk. — Egyben örömmel látjuk az előadók között egyik fiatal unitárius tanárunkat dr. *Fekete Miklóst*, aki az esztétika és világnézet kérdéseiről tart előadást.

Aranyrákosi Székely Sándor templomi vegyeskarunk október 3-án megkezdette munkásságát. A régi tagok szép számmal gyűltek egybe és örömmel üdvözöltük az új jelentkezőket. A női szólamokban azonban még újabb erősítésre volna szükségünk s elsősorban ide várjuk a további jelentkezéseket.

Unitárius Évkönyvünk jövő évi kiadásának sajtó alá rendezését megkezdettük s az évkönyvet lapunk decemberi számával együtt küldjük szét előfizetési díjjal nem tartozó híveinknek. Az évkönyv részére cikkeket október hó végéig kell a szerkesztőség címén beküldeni.

A nemzeti gyászünnepen, október 6-án templomainkban Istentiszteletet tartottunk, s emlékeztünk az Úr színe előtt azokról az időkről, amikor a szolgaság megpróbáltatásának keserű kenyerét ettük.

A reformáció emlékünnepélyén október 31-én, a Vigadó nagytermében a Bethlen Gábor Szövetség az idén is megrendezi ünnepélyét, amelyen megnyitót *dr. Tasnády Nagy András* államtitkár, emlékbeszédet *dr. Révész Imre* debreceni egyetemi tanár tart, míg a záróbeszédet *dr. báró Daniel Gábor*, a Dávid Ferenc Egylet elnöke mondja.

Október hó 31-én a reformáció ünnepélyével kapcsolatban este 7 órakor az Unitárius Misszió Ház templomában is ünnepélyt rendezünk az alábbi műsorral: Gyülekezeti ének: Tebenned biztunk eleitől fogva... Imádkozik: *Kereki Gábor*. Orgonajáték: *Gálna Sándor*. Szavál: *Benedek Gyula*. Beszédet mond: *Pethő István*. Énekszámot adnak elő: *Berei Mária* és *Simonyi Györgyi*, *Dézi Anna* kíséretével. Zárszót mond: *Ferencz József*. *Himnusz*. — A templomi ünnepélyt követően az *Aranyrákosi Székely Sándor templomi vegyeskar* a gyülekezeti teremben tartja meg összejövetelét.

Perczelné Kozma Flóra Leányegyletünk táborozási beszámolóját közöljük lapunk mai számában. A Leányegylet minden esütörtökön délután összejövetelt tart saját helyiségeiben. Minden második vasárnap délután pedig újra megkezdí eddigi felolvasással egybekötött összejöveteleinek tartását.

Dr. Boros György püspök Budapesten családi ünnepségen vett részt, amikor unokaöccse *Boros Sándor* külkereskedelmi hivatali főelőadó és *Guman Ráchel* tiszta unitárius házaságból származó kis fiát keresztelte meg Sándor György névre szeptember hó 15-én.

A budapesti unitárius egyházközség szeptember 22-iki keblitanácsi ülésén foglalkozott gyermekeink hitoktatása, templomozása és a gyermekistentiszteletek ügyével. Áldozatot nem kímélve igyekszik minden gyermekünknek, úgy a székesfővárosi, mint a környéki és a távolabbi vidéki gyermekeinknek, oktatását és templomozását a lehető legjobban megoldani. A templomozás ügyében október 8-án rendkívüli keblitanácsot hívott egybe, hogy véglegesen úgy oldja meg ezt a nehéz és fontos ügyet, hogy az egyház erkölcsileg nyerjen vele és a hívők mennél kevesebb zaklatásnak legyenek kitéve. Kérjük híveinket, támogassák az egyház vezetőségét és a lelkészeinket ebbe a jámbor szándékukba és küldjék gyermekeiket a hittanórákra és a templomba, illetve a gyermekistentiszteletekre, ahogy a hitoktató lelkészek erre felhívják.

Nagy örömmel vette tudomásul azt a szép

eredményt, amit a 345. számú *János Zsigmond* unitárius eserkész csapat, az unitárius férfiak konferenciája, az unitárius konferenciás tábor nyári táborozása, de különösen a gyermeknyaraltatás felmutat. Az intézmények esendes munkásaié az érdem, hogy számunk esekély volta, szétszórtságunk és sokak nemtörődömsége dacára is eredményt tudnak felmutatni és az egyházközségé, amely minden nemes intenciót anyagi és erkölcsi támogatásában részesít. Ebben a munkában nagy segítségünkre van a Nőszövetség.

Lapunk szerkesztésében személyi változás állott be, amennyiben kedves barátunk, *dr. Iván László* a szerkesztésről betegsége miatt kénytelen volt lemondani. De egyúttal megnyugtathat mindenkit, hogy a lap alapítója vezeti a lapot és a szerkesztéssel a keblitanács *Ferencz József* központi missziói lelkészt bízta meg, aki eddig is már dolgozott a lap szerkesztésében.

Kelemen Béla vagyonkezelő gondnoknak a Szentábrahámi Pihenőről szóló beszámolóját tárgyalva, elhatározta a Keleti Tanács, hogy a gyermeknyaraltatást vezető és az esetleges betegek részére külön szobát építtet, fásítja a telepet és állandó felügyelőt alkalmaz, aki a gazdasági épületben erre a célra épített egy szoba-konyhába lakna, fáskamrát is csináltat, szóval igyekszik a telepet felszerelni. Erre az igazán nemes szociális munkára azonban csak úgy vállalkozhatik az egyházközség, ha az adó befoly rendszeren és ezenkívül az adakozó kedv is visszatér. Tudjuk, hogy nehéz a mai embernek, de áldozat nélkül semmit se lehet tenni.

Ezenkívül a lelkészi jelentés, tandíjsegély voltak a keblitanács ügyei. A keblitanács a legnagyobb körültekintéssel intézi el a hozzá beérkezett kéréseket és arra törekszik, hogy az unitárius egyház úgy erkölcsileg, mint anyagiilag gyarapodjon. Hogy ez megtörténjen, szükség van minden hívő léleknek a jóindulatú pártfogásra, amely abban jelentkezik meg, hogy meghozza anyagi áldozatát, részben a munkából és imádkozásból és ha valami ellen kifogása van, még azt is papírra vetve a vezetőség tudomására hozza, hogy amennyiben módjába van változtasson.

A Bölöni Farkas Sándor Kör f. hó 3-án d. e. 11 órai kezdettel vezetőségi gyűlést tartott, amelyen azokat a módokat igyekeztek keresni, melyek segítségével a Kör életét újjá lehetne teremteni. A gyűlésnek esekély számú, de igen lelkes résztvevői voltak. Minden jelenlévő tag igyekezett a legnagyobb lelkesedéssel és odaadással, a legjobb tudása és tehetsége szerint közreműködni az egyesület jövője érdekében.

Sajnálattal állapították meg, hogy a Bölöni Farkas Sándor Kör, amelynek hivatása és célja volna az, hogy az unitárius iparos és kereskedő testvéreinket egymással közelebről is megismertesse és ezáltal lehetővé tegye a kölcsönös megsegítést és az együttműködést, a jelen pillanatban nem tudja rendeltetését betölteni. Eppen ezért az egyesület vezetősége ez uton is kéri az unitárius iparos és kereskedő testvéreket, hogy értsék meg az idők jeleit és lássák meg azt, hogy nekünk, akik mindnyájan egy közös fajnak és

az unitárius vallásnak vagyunk gyermekei, nem lehet egymástól külön és elszigetelve élnünk, mert így mind anyagilag és mind erkölcsileg széthullunk és nem tudjuk kitermelni azokat az erőket, melyeknek a segítségével felszínen tudunk maradni és lépést tudunk tartani másokkal. Szívteljek meg tehát kedves unitárius iparos és kereskedő testvéreink a Kör hivatását és igyekezzenek minél nagyobb számban megjelenni f. hó 24-én tartandó közgyűlésünkön, amely egyúttal tisztújító közgyűlés is lesz.

Pestvidék

Közművelődési előadások Pestszentlőrincen.

A leányegyházközség Nőszövetsége érdekes gondolat megvalósítását tűzte maga elé a beindult esztendőre. A már eddig is megszokott családi estélyeiket tartalmas és mindenkit érdeklő műsorral akarja még vonzóbbá tenni. Október 9-én az első összeövetelünk erdélyi jellegű volt. A műsorban négy rövid beszámoló szerepelt ezen a címen: „En így láttam Erdélyt“. Egy világi nő, egy világi férfi, egy papné és egy pap mondták el tapasztalataikat, akik a nyár folyamán több időt töltöttek Erdélyben. Erdélyi írók verseiből szavalnak az egyházközség iskolás gyermekei és énekkel vagy szavalattal szerepel egyik közismert erdélyi művésznő, vagy művész. A műsornak ez utóbbi része a következő előadásokon megismétlődik. Ugyanis minden hónapban egyszer megrendezi a Nőszövetség ezeket az előadásokat, más és más tárgykörrel. Lesz Dávid Ferenc est, Ady est, Móra est stb. Minden alkalommal egy ismertető előadással, az ismertető író verseiből szavalatokkal, melyet mindig a gyermekeink adnak elő és alkalomszerű költeményekkel, vagy énekszámokkal mindig egy-egy erdélyi művésznő vagy művész közreműködésével. Értékeink ápolását, vallásunk erdélyiségének kimélyítését, a családi összetartás erősítését, gyermekeink foglalkoztatását, nevelését akarja ezzel a tervével szolgálni Nőszövetségünk. Nem hangzatos frázisokkal, hanem szelid és komoly munkával erősíteni ennek a kis egyházközségnek a fundamentumát, mert mi sokszor megdöbbenve láttuk már, hogy itt a főváros tövében unitárius szempontból végvárban vagyunk. Itt törnek meg a zajos élet hullámai s ezek ránk mindig komoly veszélyt jelentenek. Magunk erejére hagyatva is élni és gyarapodni akarunk. Az estélyek előkészítését a Nőszövetség tagjai együttesen végzik. A gyermekek verseiket Szokolayné Tompa Márta irányítása mellett tanulják meg. Nekünk jól esik látni, hogy asszonyaink e munkatöbblet mellett gondolnak a templom és a gyülekezeti ház díszítésével is. Jelenleg függönyöket készítenek a gyülekezeti ház és a tanásterem ablakaira...

Vidék

Dunapataji templomszentelésünk időpontját idejében közölni fogjuk híveinkkel. Most a nőszövetség okt. 16-án szombaton délután a Koháry utcai templomban tartandó és a dunapataji templom javára rendezendő estélyére hívjuk fel híveink figyelmét, ahol *dr. Kendecsy Pálné*, dunapataji főgondnokunk felesége fog ottani híveink életéről és eddigi munkásságáról érdekes és buzdító előadást tartani. Műsormegváltás egy pengő a templomépítés javára.

Kecskeméten október 10-én tartottunk istentiszteletet, urvacsoraosztással egybekapcsolva, ahol a szolgálatot *Ferencz József* lelkész látta el, aki egyben minden szerdán végzi a szórvány 12 növendékének vallásoktatását is. A nyár folyamán kedves vendége volt a szórványnak *dr. J. H. Lahrop* amerikai unitárius lelkész és *dr. Gelei József* szegedi egyetemi rektor, ottani leányegyházunk gondnoka, akiket bugaci kirándulásuk alkalmával kecskeméti szórványgondnokunk *P. Buzogány* Lajos afia üdvözölt s akinek *Lenke* kisleánya virágcsokorral kedveskedett vendégünknek.

Miskolcon, okt. 3-án tartott Istentiszteletet urvacsoraosztással egybekapcsolva *Ferencz József* lelkész, mely alkalommal heten vettek urvacsorát. A szórványgondnoki teendőket *Józan* Miklós vikárius felkérésére *dr. Kökösi Gyula* törvényszéki bíró vállalta s reméljük, hogy ismert

buzgósága új életet varázsol kis szórványunkba. A miskolci Istentisztelettel kapcsolatosan *Ferencz József* lelkész meglátogatta *putnoki* és *sárospataki* iskolákba járó növendékeinket s gondoskodott a vallásoktatásba való bevezetésükről.

Debreceni leányegyházközségünk, 1937. nov. hó 7-én, az Istentiszteletet követően tartja meg évi rendes közgyűlését, melynek főtárgya a jövő évi költségvetés egybeállítása és a rendes tisztújítás.

Gyulán a református templomban okt. 24-én d. e. 11 órakor *dr. Csiki Gábor* tart urvacsoraosztással egybekapcsolt Istentiszteletet.

Szolnokon a református templomban okt. 17-én d. e. 11 órakor *Józan* Miklós tart urvacsoraosztással egybekapcsolt Istentiszteletet.

Vidéki vallásoktatásunk ügyében sokat fáradoztunk, most bekértük az összes vidéki középfokú iskolák adatait közvetlenül az igazgatóktól és mindenüvé tankönyvet küldünk — s gondoskodunk arról, hogy valamelyik lelkész az év folyamán legalább kétszer felkeressen és levizsgáztasson minden növendéket. Ennek a most beindítandó munkának a kapcsán legalább ötven olyan unitárius gyermeket részesítünk unitárius vallásos nevelésben, akik eddig református vagy evangélikus hittanórákat látogattak.

HIVATALOS RÉSZ

Szám; 195—1937.

Meghívó.

Unitárius Egyházi Igazgató Tanácsunk 1937. október hó 29-én (*péntek*) délután 5 órakor a tanásteremben

évnegyedi rendes ülést

tart, amelyre a Tanács tagjait szeretettel meghívjuk.

Budapest, 1937. október 9.

dr. Mikó Ferenc sk.
főgondnok-helyettes.

Józan Miklós sk.
püspöki vikárius.

Tárgysorozat: 1. Ima-bibliaolvasás. 2. Elnöki megnyitó. 3. Jegyzőkönyv hitelesítése. 4. Elnökileg elintézett és folyó ügyek. 5. E. K. Tanács 1025—1937. sz. leirata 6. Bpesti egyházközség: a vallástanítás reformjáról. 7. Kodifikáló bizottság jelentése egyházi szervezet ügyében. 8. Jelentés az oxfordi vallásos kongresszusról. 9. Sárbogárdi egyházi birtok bérbeadása újabb 12 évre. 10. Időközben érkező ügyek. 11. Indítványok (írásban-előre).

NB! Állandó vegyes bizottság ülése a lelkészi irodán okt. 26-án (*kedd*) d. u. 5 órakor.

Meghívó A Bölöni Farkas Sándor Iparosok és Kereskedők Köre f. hó 24-én d. e. 11 órai kezdettel tartja évi rendes közgyűlését. Mivel f. hó 3-án a tagok nem jelentek meg megfelelő létszámban, a közgyűlést akkor nem lehetett megtartani, ezért nyomatékosan figyelmeztetünk mindenkit, hogy 24-én a gyűlés a legkisebb taglétszámmal is határozatképes. Erre a gyűlésre, amely egyúttal tisztújító közgyűlés is lesz, minden unitárius iparos és kereskedő iparos és kereskedő meghívja és elvárja:

Szabó Dénes
főtákar.

Nagy Áron
elnök.

Istentiszteleti sorrend 1937. november hóban.

H O L	Melyik napon	Mely órában	Szolgálatot végél
A) Templomokban:			
V., Koháry-utca 4. . . .	14. 21.	d. e. 9	Barabás István
" " " " " "	7.	" "	Ferencz József
" " " " " "	28.	" "	Kereki Gábor
IX, Hőgyes Endre-u. 3. (Misszióház)	7. 21.	d. e. 10	dr. Csiki Gábor
(Rakos-utca) " " " "	14.	" "	Ferencz József
" " " " " "	28.	" "	Benedek Gyula
B) Körzetekben:			
X., Máv.-telep. Prot. imaház	14.	d. u. 4	Kereki Gábor
" " " " " "	28.	" "	dr. Csiki Gábor
C) Pestkörnyéken:			
Budafoke—Ref. templom	14.	" "	Ferencz József
Csepel—Templom-téri polgári iskola	21.	d. e. 11	Pethő István
Kispert—Wekerle-telep II. sz. elemi iskola .	21.	d. u. 4	dr. Csiki Gábor
Pestszenterzsébet—Erzsébet-u. el. iskola	14.	" "	dr. Csiki Gábor
" " " " " "	28.	" "	Kereki Gábor
Pestszentlőrinc—Unitárius templom . .	7. 14. 21.	d. e. 11	Pethő István
" " " " " "	21.	" "	Benedek Gyula
Rákospalota—MÁV.-telepi iskola .	7.	d. u. 4	Ferencz József
Sashalom—Kossuth-téri el. isk. .	7.	" "	Kereki Gábor
Ujpest—Szt. István-téri polgári iskola	28.	" "	Gálna Sándor
D) Vidéken:			
Debrecen—Hatvan-u. 24. Unitárius imaház . .	7.	d. e. 10	Józan Miklós
Baja—Evang. templom	21.	d. e. 11	Ferencz József
Dunapataj—Unitárius templom .	7.	d. e. 10	Barabás István
" " " " " "	7.	d. u. 2	Barabás István
" " " " " "	28.	d. e. 12	Barabás István
Győr—Ref. templom . .	14.	d. e. 11	Józan Miklós
Nyiregyháza—Evang. iskola díszterme . . .	21.	d. e. 10	Józan Miklós

NB! Aláhúzott dátumokon: *Urvacsoraosztás.* A *templomi vegyeskar* az énekpróbákat megkezdette s azokat minden hétfőn és szerdán este 7 órakor tartja a Koháry utcai tanácsteremben. — *Gyermekistentiszteletek* a kijelölt csoportokban megkezdődtek s azokat legközelebb okt. 17. nov. 7. és 21. napokon fogjuk megtartani. — *Egyházi adó* befizetését azért szorgalmazzuk, hogy végső esetben ne kelljen hatósági behajtáshoz folyamodnunk. *Pénztáros:* Zsigmond Lőrinc. Hivatalos órák: d. e. 9—1-ig, d. u. 4—6-ig. *Pénzbeszedők:* pesti oldalon: Lux Ernő, budai oldalon: Varga Jenő. Kérjük hűveinket, fogadják őket megértéssel. Ugyanők átvehetik a lelkesi nyugdíjalapra szánt szives adományokat is. — *Adventi áhítatainkat* november hó 28-án d. u. 6 órakor a Misszió Ház templomában megkezdjük és a karácsonyt megelőző négy vasárnapon át fogjuk tartani.

Lelkesi nyugdíjalapra folyó évi szeptember hó folyamán a következő adományokat kaptuk és az egyház nevében köszönettel nyugtázzuk: Szöke Ferenc Délafrika 50·10 (2 angol font beváltási ára), Szilágyi Arthur Kispest 50·—, Kincses Lászlóné Fgyarmat férje emlékére 30·—, Perselygyűjtés az őszi hálaadáskor (Koháry-u.) 20·31, Skáll Zoltán 15·—, Häutler György, Nyiredy András és Klein Géza 10—10, Ihász József és dr. Mester Miklós 5—5, Ujváry László 2·50, dr. Mahler Sándor 2·—, Hegedüs Szilárd és B. Páll Mária 1·— Összesen: 211·91 pengő. Ez már igazán tekintélyes összeg, amit méltányoló elismeréssel jegyezzük fel. Nekünk különben a kisebb adomány éppen olyan kedves, mint a nagyobb áldozat, ha tudjuk s erről meg is vagyunk győződve, hogy a szent cél iránti megértő jóindulat és szeretet sugallta. Ebben a szellemben hívok és kérek mindenkit, itt a központban és a távoli országrészekben is, hogy kövessék azok példáját, akik ugyszólván havonta megemlékeznek az unitárius egyház szívügyéről, az 1927. óta nemes missziót teljesítő Unitárius Lelkesi Nyugdíjintézetéről. Csekk számla az Országos Központi Hitelszövetkezethél (Budapest, V. ker. Nádor-u. 22.) **8486.** A budapesti unitárius egyházközség csekk számlája: 30,400. Postatakarékpénztár. Adományok átvételére egyéb-iránt arcképes igazolvánnyal ellátott pénzbeszedőink is felvannak jogosítva a főváros területén. Együttes munkálkodásunkon legyen Istennek áldása! — Atyafiságos indulattal

Budapest, 1937. X. 7.

Józan Miklós.

UNITÁRIUS ÉRTESITŐ

Utánaküldés kizárva!

Uj cim:

Alapító szerkesztő: **Józan Miklós**
Felelős szerkesztő és kiadó: **Ferencz József**

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, V., Koháry-utca 4. Telefon 110-651.

Előfizetési díj a negyedévenként megjelenő „Mai Füzetek“ c. melléklettel együtt egy évre 4— pengő, amely beküldhető a 30.400 számú postatakarékpénztári folyószámlára — (csekk-tulajdonos: Unitárius Egyházközség, Budapest).

A lap tulajdonosa a Budapesti Unitárius Egyházközség. A „Hivatalos rész“ c. rovat a Magyarországi Unitárius Egyház bármelyik szerve által beküldött hivatalos közleményt tartalmazza

XVI. évf. 10. sz.

Budapest, 1937. október hó

Nyomatott Máté Ernő könyvnyomdájában, Budapest, VIII., József-utca 61. — Telefon: 1-392-59.